

verrichtingen. In het reële leven kunnen wij meestal dien samenhang niet ontwarren, maar dit kan de roman doen, omdat daarin een klein stukje wereld wordt beschreven, met een overzichtelijk aantal menschen erin, die wij bovendien, en dit is van groot belang, van buiten en van binnen leeren kennen, als de schrijver een man van zijn vak is.

Als ik Arjen Miedema's eerste werk een bekeeringsroman noem, is dit dan ook allerminst een afkeuring. Integendeel wil ik Uw aandacht vragen voor een roman van iemand die zijn vak verstaat en een zeer belangrijk gegeven psychologisch zuiver weet weer te geven. Het is een boek dat eenigszins ouderwetsch ~~is~~ door de milieuteekening, het ~~seer~~ klein burgerlijke, maar dat zulver modern is door de voortreffelijke psychologie en het echte realisme met zijn wisseling van licht en donker, het samengaan van levensgeluk en tragiek.

De opzet van het boek is zeer oorspronkelijk en gedurfd. Het is een omgekeerde geschiedenis van Job. De „verklager der broeders“, Satan, stelt zich voor God en vraagt: „Hebt gij ook acht geslagen op mijn knecht, Folkert Jaarama? Hij is vroom met den mond, godvreezende op Zondag en wijkt niet af van het kwaad; en hij houdt nog vast aan zijn ongerechtigheid, hoewel Gij onvermoed aan hem gearbeid hebt. Sta mij toe, dat ik zijn naam inschrijf in het zwarte boek des doods ten doode! Of houdt Gij nog aan hem vast, hoewel hij U in het Aangezicht heeft gevloeit?“

Zoo beschrijft dit boek de poging van Satan, om met zijn zwarten vinger den naam van Folkert uit te doen uit het Boek des Levens. Daarvoor verbant hij hem niet naar een mesthoop, maar geeft hem een lieve vrouw, Maartje, en een keurig huisje, waar alles glimt door het zonnetje van het geluk. Folkert, grootgebracht bij de Heraut, geniet 's Zondags van de artikelen uit zijn lijfblad en heeft zich een groote kennis verworven van de leer. Als medeoprichter van een bloeiende jongelingsvereniging heeft hij veel gedaan voor de goede zaak. Hij mag zich dan ook een man van gezag weten in kerkelijke zaken, iemand die mirakels goed het verschil hoort tusschen de preeken der V. U.-dominees en die der „stinkende pekeltelingen“ uit Kampen. Op Zondag weet hij alles van den staat der uitverkorenen en voelt hij zich een held, die voor geen tienduizenden vreest. Maar in de week, in zijn werk, vlot het niet met de praktijk der godzaligheid, en voelt hij zich steeds meer achterstaan bij zijn lieve Maartje, wier leven en leer een geheel vormen. Hun liefde voor elkaar is hecht en juist in die liefdesverhouding wordt de felle strijd geleverd tusschen God en Satan om de ziel van Folkert.

Het begint met kleinigheden, waarin Folkert zich moeilijk kan schikken, kleine zonden waartegen hij wel wil, maar niet kan strijden, omdat hij zwak van karakter is, ondanks zijn grooten mond. Het is zijn lafheid, die hem brengt tot groote bravoure; heftige ruzie met Maartje en eindelijk het vloeken van God. Met zijn vrouw meent hij het telkens goed te kunnen maken, door zich een kerel te toonen die wat kan, die een goed kostwinner is en een flinke huisvader, die de roede niet spaart. En ondertusschen verwaarloost hij zijn zaken in een reeks beroepen waarin hij het best met zich zelf meent, en vervreemdt hij zijn gezin van zich door regelooze driftbuien. En zijn lafheid tegenover God weet hij prachtig theologisch te maskeeren achter de leer der uitverklezing. Als je geen uitverkorene bent, kan je er immers zelf niets aan doen. Die vuil is, dat hij nog vuil worde. Daarmee wiegt hij zijn geweten in slaap en wordt een makkelijke prooi van Satan.

Prachtig is de figuur van Maartje, met haar vast Godsvertrouwen. Zij weet gelukkig te zijn met weinig. Is haar kamertje niet als één uit het huis met vele woningen, al zijn de wanden nog niet van goud? In de diepe ellende waarin de lafheid en luiheid van Folkert haar stoot, weet zij zich met Gods hulp te handhaven en wanneer in de prachtsceen van de dunne erwtensoep die Folkert door de kale kajuit van de potterschuif alingert, hij God vloekt, weerstaat zij den Booze en slaat Folkert in het gezicht. En ook later, als zijn satanische woede weer op komt, bij het huwelijksgelek verwoest en op zijn beurt haar slaat, is zij de sterkste. De spanning in beider leven neemt toe, met het afnemen der liefde. Folkert valt dieper en dieper, zelfs de dood van zijn zwager, die na langen weerstand zich aan God overgaf maakt geen diepen indruk op hem. Hij herkent niet Gods waarschuwingen; wat eens zijn uitvlucht wordt, is nu een obsessie geworden: dat hij toch niet uitverkoren is en hij dus niet bekeerd zal worden.

Als tenslotte het lichaam wordt afgebroken en hij naar het graf neigt, komt Satan zijn prooi halen. Folkert wil zich zelf van het leven berooven en zoo de kans op genade zich volkomen ontnemen, maar Maartje, die hem als echtgenoot eigenlijk verloren heeft, worstelt om de ziel van den man. En den strijd met den baarlijken duivel overwint zij in Gods kracht. Dat geeft Folkert den moed weerom. Hij belijdt haar al zijn zonden, waarmee hij zijn huwelijk heeft geschonden en hoe geschokt Maartje ook staat voor dezen ongekenden afgrond van ellende, zij vergeeft hem, om zijn weg naar Christus niet te versperren. Dan kan Folkert ook God zijn zonden belijden en bekeert hij zich tot God. Die hem vastgehouden heeft, evenals Maartje, en erkent hij dat hij den Heere Jezus noodig had als brood.

Dit boek van Miedema torent hoog uit boven de

oude bekeeringsgeschiedenissen. De meesterlijke gedachte bereikt haar oplossing via een aantal, in kracht toenemende crises, die zeldzaam fors beschreven zijn. Miedema beschikt over een sterk dramatisch vermogen, levend van sterke contrasten. Hij geniet van het leven zijner personen, laat zich daardoor gemakkelijk verleiden tot lange uitweidingen, waardoor de compositie van zijn roman geschaad wordt. Het begin is rustig geteekend, raak en humoristisch. De dominee en de organist zijn prachtfiguren. Wanneer het aantal personen toeneemt verslapt het verhaal, dat te veel wil geven, om dan ineens alle bijkomstigheden vermijndend, met forschen gang zich naar het eind te haasten.

Deze technische tekortkoming zal velen misschien niet hinderen, doordat men voelt hoe de schrijver plezier heeft in zijn schrijven. Toch zou het geheel nog beter geworden zijn, als hij zich meer beheerscht had en het goede begin en het sterke slot van zijn roman verbonden had door een harmonieerend middengedeelte.

Deze eersteling geeft een goede belofte voor nog betere vervolgen. Miedema is stellig een schrijver met toekomst.

Gron.

H. S.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA.

Kerstfeest in Californië!

Menschen die voor het vieren van het Kerstfeest in een „mid-winterstemming“ moeten verkeerren, met sneeuw, dorre boomen en vrieskou, kunnen zeker in Californië niet terecht.

Voor het huis, waar ik logeer, staat een breede palmboom, „groen en frisch“ en bij de bureen staan een paar groote sinaasappelboomen, beladen met de, op dit oogenblik in ons vaderland zoo innig begeerde vrucht, zóó rijk en zóó groot, dat men meer oranje dan groen ziet. Achter ons huis groeit een kurkboom en het jonge gras op het veld, rondom ons huis, is zoo malsch en groen als het bij ons in Nederland pas in Mei wordt. Een winterjas heb ik hier nog niet nodig gehad en verleden week wandelde ik langs de rotsachtige kust van den Pacific in een heerlijk zonnetje waar we in Nederland in Mei heel dankbaar mee zullen zijn.

Toch heeft Californië ook zijn „sfeer“ voor het Kerstfeest geschapen. Maar zooals aan alle „sfeer“ en alle „stemming“ zit ook hier een gevaarlijk kantje aan.

Bij den bakker in de „Mainstreet“ staat een Kerstboom in de etalage, met Kerstpakjes er rondom opgestapeld (Amerika viert St. Nicolaas op Kerstfeest), er is veel engelenhaar, glinsterend blik, kleurlichtjes enz. bij, wat taartgebak zorgt voor de reclame, en er naast op den grond ligt een engelsche bijbel open geslagen bij Lucas twee. Kerstfeest en business zijn in Amerika niet twee maar één. Een groote luidspreker geeft den geheelen dag gramfoonplaten-Kerstmuziek, de „Messias“ van Händel, soms even afgewisseld met de een of andere bekende wals.

Verscheidene Californische steden hebben versierde winkelstraten; lampions, duizenden van kleurlichtjes en kerstboomen langs de wandelpaden. Inderdaad „sfeer“ is er wel, ook al is er geen winterslaap met sneeuw en dorheid, ik bedoel „dorheid“ in de natuur.

Of er een andere „dorheid“ is?

Ik durf er nog geen impressie over te geven, ik ben nog maar drie maanden hier.

De (Amerikaansche) „Wachter“ citeert een artikel van den heer A. Warnaar, die de „oecumenische“ synode te Grand Rapids bezocht en in een plaatselijk blad zijn indrukken over het kerkelijk leven van Amerika gaf. Deze schreef: „Het geestelijk en kerkelijk leven bloeit.....“ En hij wil dat bewijzen door de aandacht te vestigen op wat gereformeerd kerkelijk Amerika zool presteert op het gebied van de christelijke school, jeugdorganisaties, inrichtingen van barmhartigheid, Calvin Seminary, pogingen om te komen tot een eigen Christelijke Universiteit enz.

Wanneer we hiermee „geestelijken bloei“ moeten verstaan, dan mag de Chr. Ref. Church in Amerika er zeker wel zijn.

Maar dan is er ook geestelijke bloei in Nederland, bloei van al zeker dertig of veertig jaar lang en in nog heerlijker mate dan Amerika dat heeft, want wij hebben nog een christelijke pers, een christelijke radio, christelijke vakverenigingen enz., dingen die men in Amerika niet heeft. Wat dit betreft kan liebt Vaderland wohl ruhig sein. Het „bloei“ alles zooals het maar „bloeien“ kan. Maar ik denk aan het woord van Ds Sikkels reeds in 1916 profetisch over dezen „bloei“ uitgesproken: „Voor mij staat het vast — en reeds langen tijd — al wilde men er niet van hooren! — dat heel ons optreden, onze gemeenschap en ons leven op GEREFORMEERDEN GRONDSLAG door zeer ernstig gevaar en met ondergang bedreigd wordt in Kerk en School, in Maatschappij en Staat, — principieel en daarom ook praktisch..... Komt er niet door Gods

SCHULD.

Gij ziet, hoe wij opstandig verder doelen,
Stug weigerend den aangewezen weg.
Maar wijten U, bedekt of onverholen,
de vruchten van ons dwaze overleg.

Of trekken, waar geen trots ons meer kan baten,
Nog traag en moeizaam voort in schaam'le drom.
Alsof wij see en bergen niet besaten,
en heel de aard' reeds tot een eigendom!

Hoe zullen wij dan eens Uw stem verdragen,
als in ons schroeit het goddelijk verwijt:
„Een hunkering verteerd' uw lutt'le dagen,
maar nooit het heimcece naar Mijne heerlijkheid!“

F. S. B.

genade machtiger drijving uit den wortel van het onverminkte Gereformeerde beginsel, — en spoedig! — dan dreigt de Universiteit, in wat het hoofddoel is van haar stichting en bestaan, fiasco te maken, — al moge zij naar den gewonen maatstaf bij andere Scholen niet achter staan. Dan zinken de Gereformeerde Kerken, wat hun hooge geestelijke beteekenis als Gereformeerde Kerken van Christus voor volken en wereld aangaat in oppervlakkig, zichzelf-behagend, blind separatisme weg.....

Ik noemde dit woord profetisch.

We zijn nu dertig jaar later en wie heeft in die jaren iets van „die machtiger drijving uit den wortel“ gezien? Wat Ds Sikkels voorspeld heeft, voltrok zich met een consequentie die aan alle zondig verval eigen is, over geheel ons gereformeerde leven. Daarom hoop ik van ganser harte, dat onze Amerikaansche gereformeerde broeders en zusters dien uitwendigen uitbouw van organisatorisch leven niet identiek zien met „geestelijken bloei“, zooals de heer Warnaar dat doen wil. Ter beoordeeling van „geestelijken bloei“ geeft Gods Woord ons andere maatstaven.

Daarmede wil ik nog niets zeggen omtrent dat geestelijk leven in Amerika zelf. Ik heb aan drie maanden niet genoeg om dat eeniger mate te pellen. Wat ik kan doen is mijn bevindingen mededeelen; wat ik hoor en lees en zie.

Een zeer merkwaardig ding daarbij is al direct, dat de „leiding“ van de Chr. Ref. Church in Amerika poogt het gewone Amerikaansche volk onwetend te houden van de kerkelijke reformatie, die God in Zijn genade, op de reeds in 1916 door Ds Sikkels voorziene deformatie, heeft willen schenken. Merkwaardig noem ik deze poging, omdat, voor zoover ik tot heden zien kan, dit afsluiten van Gods werk in Nederland voor Amerika, zich moeilijk met „geestelijken bloei“ verstaan kan. Het is intusschen mogelijk, dat men hier, zelfs bij de „leiding“ nog niet goed weet wat er eigenlijk in Nederland gebeurt. We zijn vijf jaar hermetisch van elkander afgesloten geweest en ik merk wel, dat velen hier niet het minste begrip hebben van de huidige toestanden in Nederland. Misschen zijn we daar in Nederland zelf wel een beetje mede schuldig aan. Ik hoor heel wat klachten over het te weinig overkomen van lectuur van onze zijde en het zal goed zijn, dat we daarin spoedig verandering brengen.

Want, en dat is eveneens merkwaardig, al probeert de „leiding“ zooveel mogelijk Amerika af te snoeren van de ontwikkeling van het kerkelijke leven in Nederland, overal waar ik kom, wordt met de grootste belangstelling en vaak ook met de grootste sympathie gevraagd naar en meegeleefd in wat er in ons land kerkelijk gebeurt is in de afgelopen vijf jaren. Ik heb het voorrecht gehad te mogen spreken in de kerk van Ds Hoeksema, voor een zeer talrijk publiek en mij werd verzekerd, dat een groot percentage van mijn gehoor bestond uit leden van de Chr. Ref. Church. En ik heb nadien met vele menschen, ook met verschillende ambtsdragers deze dingen mogen bespreken en daarbij valt 't op, dat dit opzettelijk verzwijgen door de „leiding“ tot gevolg heeft, dat men des te begeeriger is te weten te komen wat er eigenlijk gaande is. Daar komt bij, dat er momenteel een zeer drukke correspondentie gaande is tusschen de gereformeerde Amerikanen en hun familiebetrekkingen in Nederland. Het is opvallend hoeveel Amerikanen familieleden in de vrijgemaakte kerken in Nederland hebben. En een gevolg is, dat men zich in het algemeen zeer ontevreden betoont over de weigerachtigheid van de „leiding“ in Amerika om onbevooroordeelde voorlichting toe te laten. Men vertrouwt deze houding niet en het druischt dan ook lijnrecht in tegen den Amerikaanschen geest van vrijheid, die men hier algemeen huldigt. Zoo gauw de kerkelijke pers in Amerika dan ook maar iets geeft over wat er in Nederland gebeurt en dat op eenzijdige en onjuiste wijze doet, is er meestal direct de reactie bij de lezers, die probeeren door ingezonden stukken correctie aan te brengen. Wellicht is dit oorzaak geworden dat de „leiding“ nu maar geheel is gaan zwijgen en menschen als Ds Monnsma en Prof. Meeter, die de synodocratische ver-

gadering
kerkelijk
gebeurd
Maar de
vrediging
Missch
te optim
Missions
wordt p
br. L. W
warm o
tot de c
veroorza
node?“
Ik der
voor de
mogen i
Amerika
mogen.
die tot l
De C
ik zit t
En volg

STN

Hoogi

Als t
art. 31
toevend
in verb
Bij o
een cen
van alle
Oost-In
Kerken
„vrijen
Daart
bedoeld
als van
onderde
Welli
deabete
De geg
ken, zo
respond
spreekt
opgave
stellen.
Een
dactie
Met
derlijke

Corr.
f. A. G.

STN

Ds C
in Kan

Een
polem
In
richt:
Volke
stukje
streek
het v
gerech
Mar
bij on
de V
„Waa
N. V.
Daa
We
En
komt
polem
er zo
steeva
Het
In
„Nieu
een re
de In
den o
aan is
jaren
En